

М'ЯСНА ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЯКІСТЬ М'ЯСА БУГАЙЦІВ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ

***В. П. Ткачук, Й. З. Сірацький, В. О. Кадиш
Інститут розведення і генетики тварин НААН***

Результативність схрещування корів української чорно-рябої молочної породи з плідниками вітчизняних м'ясних порід за продуктивними, екстер'єрно-конституціональними та біологічними особливостями майже не вивчені, вона не однозначна і потребує дослідження кожного генотипу в кожному конкретному регіоні (Є. І. Федорович, Й. З. Сірацький, 2004; І. В. Гузєв та інші, 2007; І. Гузєв, Ю. Вдовиченко, О. Чиркова та інші, 2007).

Метою наших досліджень було проведення порівняльного вивчення селекційно-генетичних та біологічних особливостей помісей, отриманих від промислового схрещування маток української чорно-рябої молочної породи з бугаями поліської, волинської, української та симентальської м'ясних порід. Для проведення дослідження за принципом пар-аналогів було сформовано п'ять груп бугайців і телиць різних генотипів: I група – українська чорно-ряба молочна; II група – помісі 1/2 українська чорно-

ряба х 1/2 поліська м'ясна; III група – 1/2 українська чорно-ряба молочна х 1/2 сивентальська; IV група – 1/2 українська чорно-ряба молочна х 1/2 українська м'ясна і V група – 1/2 українська чорно-ряба молочна х 1/2 волінська м'ясна. В кожну групу було включено по 10 бугайців і 10 телиць. Забивали тварин у 16-місячному віці. Забійні та м'ясні ознаки бугайців вивчали за результатами забою за методикою ВИЖ (1965), ВНИИМС (1998), Г. Т. Шкуріна та інших (2002). З кожної групи забивали по три голови у віці 16 місяців. Передзабійну живу масу визначали після 24-годинної голодної витримки в умовах м'ясокомбінату.

Встановлено, що маса всіх тварин у піддослідних груп з віком збільшувалася. У 16-місячному віці різниця за передзабійною живою масою між бугайцями I і II групами становила 44,8 кг ($P < 0,01$), I і III – 56,2 ($P < 0,01$), I і IV – 35,3 ($P < 0,001$) та I і V – 39,1 кг ($P < 0,01$), за масою парної туші – відповідно 41,2 ($P < 0,001$), 39,8 ($P < 0,01$), 31,3 ($P < 0,01$) та 34,4 ($P < 0,001$), за виходом туші – 5,0 ($P < 0,001$), 2,8 ($P < 0,001$), 3,7 ($P < 0,001$) та 4,0 % ($P < 0,001$), за масою внутрішнього жиру – 1,5 ($P < 0,05$), 3,1 ($P < 0,001$), 0,7 ($P < 0,01$) та 2,2 кг ($P < 0,001$), за забійною масою – 42,7 ($P < 0,001$), 42,9 ($P < 0,001$), 32,0 ($P < 0,001$) та 36,6 кг ($P < 0,001$) і за забійним виходом – 5,2 ($P < 0,001$), 3,3 ($P < 0,001$), 3,7 ($P < 0,001$) та 4,4 % ($P < 0,001$). Встановлено, що маса всіх тканин у піддослідних тварин у всіх груп з віком збільшується. Це збільшення у бугайців різних генотипів відбувається нерівномірно. Так, маса півтуш у тварин I групи в 16-місячному віці порівняно з 12,5-місячним збільшилася на 21,6 ($P < 0,001$), II – на 23,1 ($P < 0,001$), III – на 20,0 ($P < 0,001$), IV – на 21,6 ($P < 0,001$) та V – на 25,4 кг ($P < 0,001$). Маса кісток – відповідно на 3,3 ($P < 0,05$), 0,7; 1,4; 2,5 та 1,5 кг ($P < 0,01$), маса сухожилок – на 0,4; 0,2; 0,6; 0,2 та 0,1 кг. У бугайців різних генотипів з віком ріст м'якоті проходить інтенсивніше росту кісток. Тому вихід м'якоті на 1 кг кісток з віком збільшується. Цей показник найвищим був у тварин V, а найменшим – у ровесників I групи. У бугайців різних генотипів з віком також знижується співвідношення між м'якотю, кістками і сухожилками. Найвища від кісток маса м'якоті у 12-місячному віці була у бугайців III групи, а у 16-місячному віці – у тварин II групи.

Результати наших досліджень показують, що з віком бугайців індекс м'ясності зростає. Найвищим він був у тварин усіх груп у 16-місячному віці. Найвищу оцінку за індексами м'ясності одержали бугайці V групи, а найнижчу – тварини I групи. Необхідно відмітити, що за кожним із трьох індексів отримані однакові результати оцінки м'ясної продуктивності піддослідного молодняка.

За хімічним складом найдовшого м'яза спини бугайці різних генотипів відрізняються між собою. У 16-місячному віці різниця за кількістю вологи у м'ясі між тваринами I і II груп становила 0,6, за кількістю сухої речовини – 0,6, білка – 0,2, жиру – 0,9 ($P < 0,01$) і попелу – 0,1 %; між I і III групами – відповідно 0,8; 0,4; 1,2 ($P < 0,001$) і 0,0 %, I і IV – 0,7; 0,7; 0,0; 0,9 ($P < 0,001$) та 0,1 % і I і V – 0,8; 0,3; 1,1 ($P < 0,001$) і 0,0 %. Найвищою калорійністю м'якоті туші характеризувалися бички I і III груп (у 16-місячному віці – 782,38 і 771,83 МДж відповідно). Різниця за цими показниками між

тваринами I і II груп складала 231,11, I і III – 220,56; I і IV – 164,56 та I і V – 192,10 МДж.

Якісний склад білка у м'ясі бугайців різних генотипів мав свої особливості. У всіх помісних тварин, за винятком помісей V групи, спостерігався вищий сумарний вміст амінокислот порівняно з бугайцями української чорно-рябої молочної породи. Встановлено значну різницю і за вмістом незамінних амінокислот порівняно з бугайцями української чорно-рябої молочної породи. Виявлено значну різницю і за вмістом незамінних амінокислот. Найвища їх кількість була у м'ясі помісей IV, а найменша – у тварин V групи. За концентрацією РНК у найдовшому м'язі спини тварини II групи переважали ровесників I на 51,9, III – на 16,2, IV – на 16,1 і V – на 33,8 мг %, а за концентрацією ДНК помісі III групи переважали бугайців I на 6,4, II – на 7,8, IV – на 5,0 і V – на 5,7 мг %.

Помісі III групи мали найвищі показники живої маси, маси парної туші та забійної маси і характеризувалися вірогідно найбільшим відносним вмістом ДНК у найдовшому м'язі спини та його мінімальною мінливістю.

Використання вітчизняних м'ясних порід на самках української чорно-рябої молочної породи сприяє підвищенню м'ясної продуктивності і біологічної повноцінності м'яса.